



STUDENTOMBUDETS ÅRSRAPPORT 2023

UNIVERSITETET I BERGEN VED STUDENTOMBUD
KARSTEN OLAV AARESTRUP

FORORD	2
OM STUDENTOMBUDET.....	3
STUDENTOMBUDSORDNINGEN	3
MANDAT FOR STUDENTOMBUDET VED UIB	4
STUDENTOMBUDETS ARBEID I 2023	5
VEILEDNING OG MØTEVIRKSOMHET	5
INFORMASJONS- OG PRESENTASJONSVIRKSOMHET.....	6
STUDENTOMBUDENES NETTVERK	6
KONTAKTINFORMASJON	7
HENVENDELSER OG STATISTIKK.....	8
OM HENVENDELSER OG STATISTIKK FOR 2023.....	8
HENVENDELSER TIL STUDENTOMBUDET ÅR FOR ÅR.....	9
HENVENDELSER SORTERT ETTER FAKULTET.....	10
STOLPEDIAGRAM OVER ANTALL HENVENDELSER SORTERT ETTER FAKULTET	11
HENVENDELSER SORTERT ETTER KATEGORI	12
SEKTORDIAGRAM MED HENVENDELSER ETTER KATEGORI...	13
HENVENDELSER ETTER BEHANDLINGSMÅTE	14
SEKTORDIAGRAM MED HENVENDELSER ETTER BEHANDLINGSMÅTE	15
INNSPILL TIL UIB.....	16
REFLEKSJONER OG INNSPILL BASERT PÅ SAKER I 2023	16
SAMMENSATTE UTFORDRINGER SOM PÅVIRKER STUDIESITUASJON OG LÆRINGSMILJØ	16
STUDIEVEILEDNING	18
AKADEMISK UREDELIGHET FRA ANSATTE OVERFOR STUDENTER.....	19

FORORD

2023 har vært et travelt og givende år, med rekordmange henvendelser fra UiBs studenter. I denne rapporten ønsker jeg å gi et innblikk i studentombudets virksomhet, med en fremstilling av antall og type henvendelser som er behandlet i løpet av rapportperioden.

Det er viktig å merke seg at rapporten ikke er egnet til å gi et fullstendig bilde av UiBs saksbehandling og praksis. Rapporten er heller ikke en oversikt over antall klager eller antall kritikkverdige forhold, da den kun omhandler henvendelser til studentombudet.

I perioden fra 1. januar til 31. desember 2023 har studentombudet mottatt og fulgt opp 223 henvendelser fra studenter ved Universitet i Bergen (UiB), 102 henvendelser fra studenter ved Norges handelshøyskole (NHH) og 4 saker fra studenter ved Bergen arkitekthøgskole (BAS). Det er stor variasjon i den enkelte saks kompleksitet og omfang. Noen henvendelser kan løses gjennom en samtale, mens andre krever jevnlig oppfølging over flere uker og måneder.

Pågangen hos studentombudet har vært økende sammenlignet med fjoråret, og i enkelte perioder med mange henvendelser kan det være utfordrende å imøtekomme studentenes/institusjonens ønskede tidspunkt for møter, bisitting og veiledning. Derfor er det svært gledelig at Universitetet i Bergen i skrivende stund styrker ombudsordningen med ett årsverk til, i samarbeid med BAS og NHH. Dette vil bidra til å sikre en mer robust ombudstjeneste og styrke det faglige miljøet, noe jeg tror vil gagne organisasjonene og alle dens studenter og ansatte.

I tillegg til en generell økning i henvendelser, har ombudet merket økt pågang fra studenter som sliter med egen psykisk helse. Noen studenter føler seg maktesløse og ute av stand til å navigere i hva de er pliktige til, har rett til og mulighet til som student ved UiB.

Det overordna inntrykket er at saksbehandlingen ved UiB er god og at det er godt å være student ved UiB. Det betyr likevel ikke at UiB ikke skal ta utfordringene som et mindretall av studentene kjenner på. I årsrapporten ønsker jeg med utgangspunkt i henvendelsene som kom i 2023 å rette et særskilt fokus på bevissthet omkring sammensatte utfordringer hos studenter som påvirker studiehverdagen, viktigheten av god og korrekt studieveiledning, samt studenters og ansattes rettigheter til egne vitenskapelige, litterære og kunstneriske verk.

Som studentombud er jeg glad for at UiB ser nytteverdien av å inkludere ombudet i arbeidet med kvalitet og forbedring. Jeg vil takke studenter, ansatte, studenttillitsvalgte og ombudskolleger for et godt samarbeid og gode diskusjoner gjennom 2023.

Bergen, 19. februar 2024

Karsten Olav Aarestrup

Studentombud

OM STUDENTOMBUDET

Studentombudsordningen

Studentombudsordningen ved UiB ble vedtatt i universitetsstyrets møte den 28. mai 2014. Fra og med den 17. august 2015 har studentene ved UiB hatt tilgang til et studentombud. Ombudsordningen ble senere lovfestet. Den 1. august 2019 trådte lovendringen i universitets- og høyskoleloven § 4-17 i kraft, som sier at styret skal sørge for at alle studenter har tilgang til et studentombud.

Studentombudet ved UiB er en uavhengig bistandstjeneste som har i oppgave å ivareta rettssikkerheten til studentene gjennom råd og veiledning. At studentombudet er en uavhengig bistandstjeneste kommer til syne organisatorisk ved at ombudet er plassert under HR-avdelingen. Dermed har studentombudet en uavhengig stilling i forhold til UiBs organisasjon, herunder samtlige fakulteter og institutter.

Studentombudet er et rådgivende organ og fatter ikke vedtak i enkeltsaker. Det er et grunnleggende prinsipp at studentombudet skal fungere på en måte som ikke fratår andre ansvar og arbeidsoppgaver. Studentombudet skal være et supplement til øvrige systemer og rutiner for veiledning og oppfølging.

Studentombudet sin viktigste funksjon er å gi råd om rettigheter og plikter i saker som gjelder studentenes studiesituasjon. Studentombudet er ikke representant på vegne av eller for studentene i enkeltsaker, men gir uavhengig rådgivning og saksgjennomgang. Bistand kan innebære oppfølging overfor fakulteter eller institutter dersom det er behov for rettighetsavklaring eller det avdekkes saksbehandlingsfeil.

Ansatte har anledning til å ta kontakt med studentombudet om kritikkverdige forhold som gjelder studentene sin studiesituasjon, for veiledning om studentenes rettigheter og for veiledning om relevante regelverk i saksbehandlingen. All kontakt med studentombudet er underlagt taushetsplikt og henvendelser fra studenter og ansatte behandles konfidensielt.

UNIVERSITETS- OG HØYSKOLELOVEN § 4-17

§ 4-17. Studentombud

- (1) Styret skal sørge for at alle studenter har tilgang til et studentombud.
- (2) Studentombudet skal gi studenter råd og hjelp i saker knyttet til deres studiesituasjon. Studentombudet kan ikke instrueres i sitt virke. Studentombudet har taushetsplikt, jf. forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og 13 g.
- (3) Departementet kan gi nærmere forskrift om studentombud.

Mandat for Studentombudet ved UiB

Det er Studentombudets oppgave å ivareta rettssikkerheten til studentene ved Universitetet i Bergen. Studentombudet skal være en uavhengig bistandsperson som skal gi studentene råd og hjelp der de har tatt opp eller vurderer å ta opp forhold knyttet til sin studiesituasjon.

Studentombudet skal påse at sakene får en forsvarlig og korrekt behandling, og at studentenes rettigheter blir ivaretatt. Studentombudet skal aktivt informere om sin funksjon til UiBs studenter, og bidra til å gi nødvendig opplæring til studenttillitsvalgte om studentenes rettigheter og plikter. Studentombudet skal bidra til at saker kan løses nærmest der de oppstår; dvs. på laveste mulige nivå i organisasjonen. Ombudet har selv ikke myndighet til å avgjøre saker, og er heller ikke klage- eller ankeinstans for saker som er behandlet og avgjort av andre enheter eller beslutningsorganer ved UiB.

Studentombudet skal årlig rapportere om sin virksomhet til rektor. Denne skal legges fram for Universitetsstyret som orienteringssak. Rektor orienteres fortløpende om spesielt alvorlige saker, eller saker som er av prinsipiell betydning. Studentombudet kan på eget initiativ også fremme slike saker direkte for Universitetsstyret.

Studentombudet skal selv avgjøre om hun/han kan bistå en student i en sak eller ikke. Det skal alltid gis en begrunnelse når ombudet avslår å bistå i en sak, og avslaget kan ikke påklages. Dersom studentombudet ikke selv kan bistå i en sak, skal ombudet henvise studenten videre til rette instans.

Studentombudet har bare innsyn i den enkelte saks dokumenter i den grad studenten det gjelder har gitt samtykke til innsyn. Studentombudet har taushetsplikt etter forvaltningslovens § 13 om alle forhold hun/han blir kjent med gjennom sitt virke. Verken studenter eller noe organ ved universitetet har innsynsrett i studentombudets saker. UiB skal gi Studentombudet innsyn i de opplysninger som er nødvendig for at Studentombudet kan utføre sine oppgaver etter universitets- og høyskoleloven.

Både studenter og ansatte skal kunne varsle studentombudet om kritikkverdige forhold knyttet til studiesituasjonen ved UiB. Det skal kunne varsles konfidensielt dersom det bes om det.

Studentombudet er organisatorisk plassert under HR-avdelingen. Det betyr at studentombudet har en uavhengig stilling i forhold til UiBs organisasjon.

Studentombudet har ikke instruksjonsmyndighet overfor enhetene ved UiB.

Det er kun universitetsstyret som kan treffe beslutninger om eventuell innskrenkning eller nedleggelse av studentombudets mandat.¹

¹ Mandat | Studentombudet | UiB

Studentombudets arbeid i 2023

Studentombudet har i 2023 mottatt 223 henvendelser fra UiBs studenter.

Studentombudet utfører sitt arbeid med utgangspunkt i uhl. § 4-17 og mandatet som universitetsstyret ved UiB har fastsatt. Studentombudet utfører ellers vervet selvstendig og uavhengig av UiB.

En naturlig følge av ombudets mandat, er at saker også tas opp på eget initiativ, det vil si uavhengig av enkeltsaker. Studentombudet kan likevel få informasjon om feil via enkeltsaker. Saker som ombudet tar opp på eget initiativ kan eksempelvis omhandle saksbehandlingsfeil, svakheter i rutiner, mangel på rutiner eller regler, manglende samsvar mellom lokale og sentrale regler, samt systemfeil.

Studentombudet har som formål å bidra til rettferdighet, men ikke fordel, for studenter som tar kontakt. Målet er å sette studenter som tar kontakt med studentombudet i stand til å ivareta sine interesser på en god og forsvarlig måte. Primæroppgaven er å bidra til at studentenes rettssikkerhet blir ivaretatt ved å gi studenter veiledning i saker knyttet til deres studiesituasjon, samt arbeide for at studenter ikke skal utsettes for urett.

Arbeidet som studentombud er allsidig og omfatter alt fra rådgivning og veiledning av studenter, deltakelse på kurs og konferanser, foredragsvirksomhet, møter og besøk til aktuelle institusjoner ved Universitetet i Bergen.

Studentombudet mottar henvendelser fra studenter, og avgjør om henvendelsen eller forespørselen er innenfor ordningen. Dersom henvendelsen ikke er innenfor ordningen, vil vedkommende student få hjelp til å finne veien videre til rett sted.

Studentombudet er et gratis lavterskeltilbud, og det er helt uforpliktende for studenter å ta kontakt. Alle henvendelser behandles konfidensielt og studentombudet har taushetsplikt.

Veiledning og møtevirksomhet

I ombudets håndtering av henvendelser er det stor variasjon i hva som blir gjort, og hvor mye studentombudet involveres. Noen studenter ønsker at studentombudet blir med som en observatør og støttespiller i møte med institusjonen, mens andre foretrekker å rådføre seg med ombudet uten at dette blir tatt opp i studentens møte med universitetet. Flere studenter tar også kontakt med ombudet for gjennomlesning av skriftlige tilbakemeldinger eller klager.

Mye av studentombudets arbeid i 2023 har bestått i å gi råd og veiledning. Henvendelsene kommer til ombudet først og fremst via telefon, tekstmelding, besøk på kontoret eller e-post.

En stor andel studenter som tok kontakt med ombudet i 2023 ønsket en uavhengig person å diskutere sin sak eller opplevelse med. Det er alltid opp til studenten selv i hvilken grad ombudet involveres og om saken tas videre.

Ut over samtaler og veiledning med studenter, deltar ombudet i ulike utvalgsmøter, blant annet som fast observatør i Arbeidsmiljøutvalget (AMU) og Læringsmiljøutvalget (LMU).

Informasjons- og presentasjonsvirksomhet

Studentombudet skal i tråd med sitt mandat informere om sin funksjon til UiBs studenter og bidra til å gi nødvendig opplæring til studenttillitsvalgte om studentenes rettigheter og plikter.

Studentombudet har holdt presentasjon for Studentparlamentet både vårsemesteret og høstsemesteret 2023. Videre har ombudet deltatt med presentasjoner og innlegg på ulike kurs for studenttillitsvalgte. Ombudet har også bidratt på temasamling om universell utforming vært med på debatt i egget om rettighetene til studenter med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom.

For å sikre at studentombudet er kjent for flest mulig studenter er det også en forutsetning at UiBs ansatte har god kjennskap til ombudets funksjon og rolle. På den måten kan ansatte videreformidle informasjon til studenter om ombudet i saker der det er hensiktsmessig.

Studentombudet har i 2023 drevet med utstrakt informasjons- og presentasjonsvirksomhet på ulike arenaer internt på UiB, med alt fra stand, foredrag, panelsamtaler, frokostmøter med studiekonsulenter, samt bidrag i ulike kursmoduler som KUSK for å nevne noe.



Bildene over viser studentombud Karsten Olav Aarestrup ved to ulike anledninger, der ombudet bidrar med faglige innlegg for ansatte ved UiB.

Studentombudenes nettverk

Studentombudet er del av et nasjonalt, skandinavisk og europeisk nettverk for studentombud. Gjennom deltakelse i ombudsnettverkene har vi hatt gode faglige diskusjoner, god dialog og verdifull erfaringsutveksling. Dette bidrar til å styrke ombudets kompetanse og kvalitet på ombudstjenesten til studentene ved UiB.

Det nasjonale nettverket for studentombud i Norge avholder jevnlig nettverkssamlinger med faglig innhold.

Høsten 2023 var studentombudet ved UiB vertskap for nasjonalt nettverkstreff på hjemmebane i Bergen. Det ble satt sammen et variert og spennende program med både eksterne bidragsytere, interne innlegg, faglige diskusjoner og hyggelige møtepunkter. I tillegg til nettverkssamlinger arrangeres det digitale temabaserte møter. Slike kontaktflater er både nyttige og viktige for faglig utvikling og harmonisering av praksis.



Bildet viser noen av studentombudene i Norge som deltok på den nasjonale nettverkskonferansen høsten 2023, der studentombudet ved UiB var vertskap.

Kontaktinformasjon

Informasjon om Studentombudet finnes på studentombudets [hjemmeside](#).

Studentombudet har kontor i Parkveien 1 på Studentsenteret i etasje 2+, kontor 214.

På grunn av at det tidvis er stor pågang, må avtaler gjøres på forhånd per telefon eller e-post:

- E-post: so@uib.no
- Telefon: (+47) 482 86 130

HENVENDELSER OG STATISTIKK

Om henvendelser og statistikk for 2023

Dette kapitlet inneholder statistikk og oversikt over henvendelser studentombudet har mottatt i perioden fra 01.01.23 til og med 31.12.23. For rapporteringsperioden har studentombudet mottatt totalt 223 henvendelser. I tillegg mottok studentombudet 18 henvendelser som falt utenfor ordningen og ble vist videre til andre instanser.

Det vil bli redegjort for hvordan henvendelsene fordeler seg år for år, fra fakultet til fakultet, hvilke kategorier henvendelsene faller innenfor og hvordan de er behandlet av ombudet. Henvendelsene er ikke fordelt instituttvis eller per studieprogram av hensyn til personvern.

Studentombudet ser det nødvendig å presisere at statistikken er en redegjørelse av mottatte henvendelser. Det er ikke hensiktsmessig eller mulig å trekke noen konklusjon om den helhetlige tilstanden ved UiB eller på de ulike fakultetene med bakgrunn i statistikken som presenteres. Imidlertid kan statistikken ha verdi som et supplement til overordnede undersøkelser. Gjentakende tilbakemeldinger fra studenter på samme fakultet, eventuelt institutt eller studieprogram adresseres særskilt.

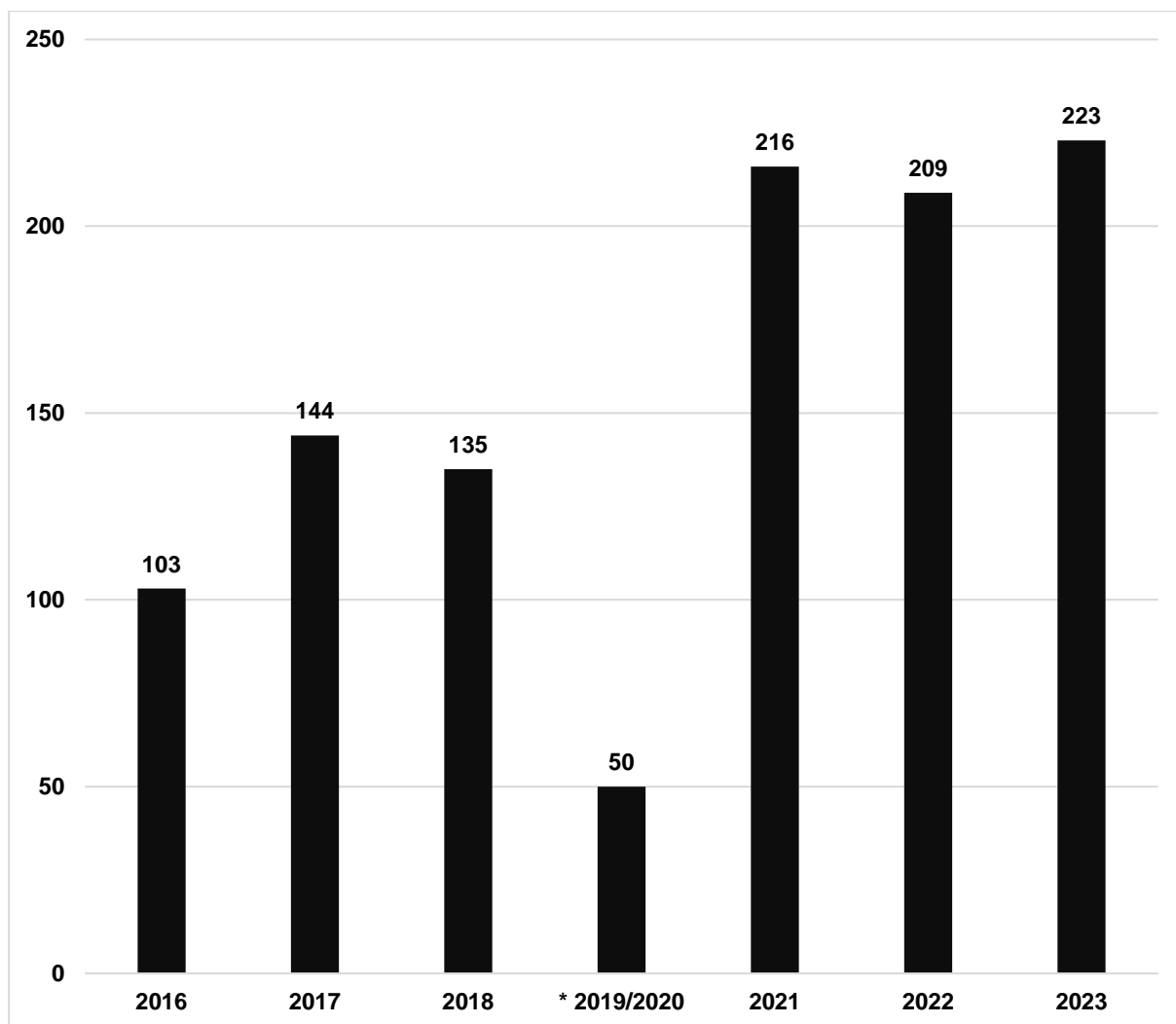
I rapporten brukes følgende forkortelser for de ulike fakultetene:

Navn på fakultet	Forkortelse
Fakultet for kunst, musikk og design	KMD
Det humanistiske fakultet	HF
Det juridiske fakultet	JUS
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	MN
Det medisinske fakultet	MED
Det psykologiske fakultet	PSYK
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	SV

Henvendelser til studentombudet år for år

Under følger en oversikt over det totale antallet henvendelser studentombudet ved UiB har mottatt år for år. Det er mottatt et stabilt høyt antall henvendelser i 2023, sammenlignet med året før.

Henvendelser som gjelder informasjon om ombudsordningen, faller utenfor ombudets mandat eller som er sendt feil, er ikke tatt med i beregningen av antall henvendelser. Det samme gjelder spørsmål som stilles i forbindelse med opplæring, kurs, stand eller lignende.



Figur 1. Figuren viser et stolpediagram med oversikt over antall henvendelser studentombudet har mottatt fordelt per år: 2016 (103), 2017 (144), 2018 (135), *skoleåret 2019/2020 (50), 2021 (216), 2022 (209) og 2023 (223). *Tallmaterialet for 2019 og 2020 gir ikke et fullstendig bilde over antallet henvendelser grunnet ulike og ufullstendig statistikkføring grunnet overlappingsperiode med ulike studentombud.

Henvendelser sortert etter fakultet

Det er registrert saker fra studenter ved alle fakultetene i perioden det rapporteres for. Når studentene kontakter studentombudet blir spørsmål om fakultetstilhørighet som regel en naturlig del av samtalen. Henvendelser blir knyttet til hvilket fakultet studenten tilhører. Dersom studenten hører til flere fakulteter, føres henvendelsen til fakultetet saken knytter seg til.

Studentombudet ber ikke om bekreftelse på studentstatus, og spør ikke aktivt etter informasjon om fakultetstilhørighet med mindre det er relevant for saken. Dette for å ivareta studentens anonymitet, og for å gjøre kontakten med ombudet enkel og ubyråkratisk, i tråd med at ombudsordningen er et lavterskeltilbud. Det er ikke noen forutsetning for å få bistand at studentene opplyser om fakultetstilhørighet. Som det kommer frem av statistikken, ønsker en del studenter å være anonyme. Derfor er ikke alltid fakultetstilhørigheten kjent.

Studentombudet erfarer at det i noen saker er ansatte, venner eller foresatte som tar kontakt med studentombudet, enten for å være et anonymiserende mellomledd på vegne av en student eller som ledd i at de ønsker råd og hjelp om hvordan de selv skal håndtere en sak som gjelder en student ved UiB.

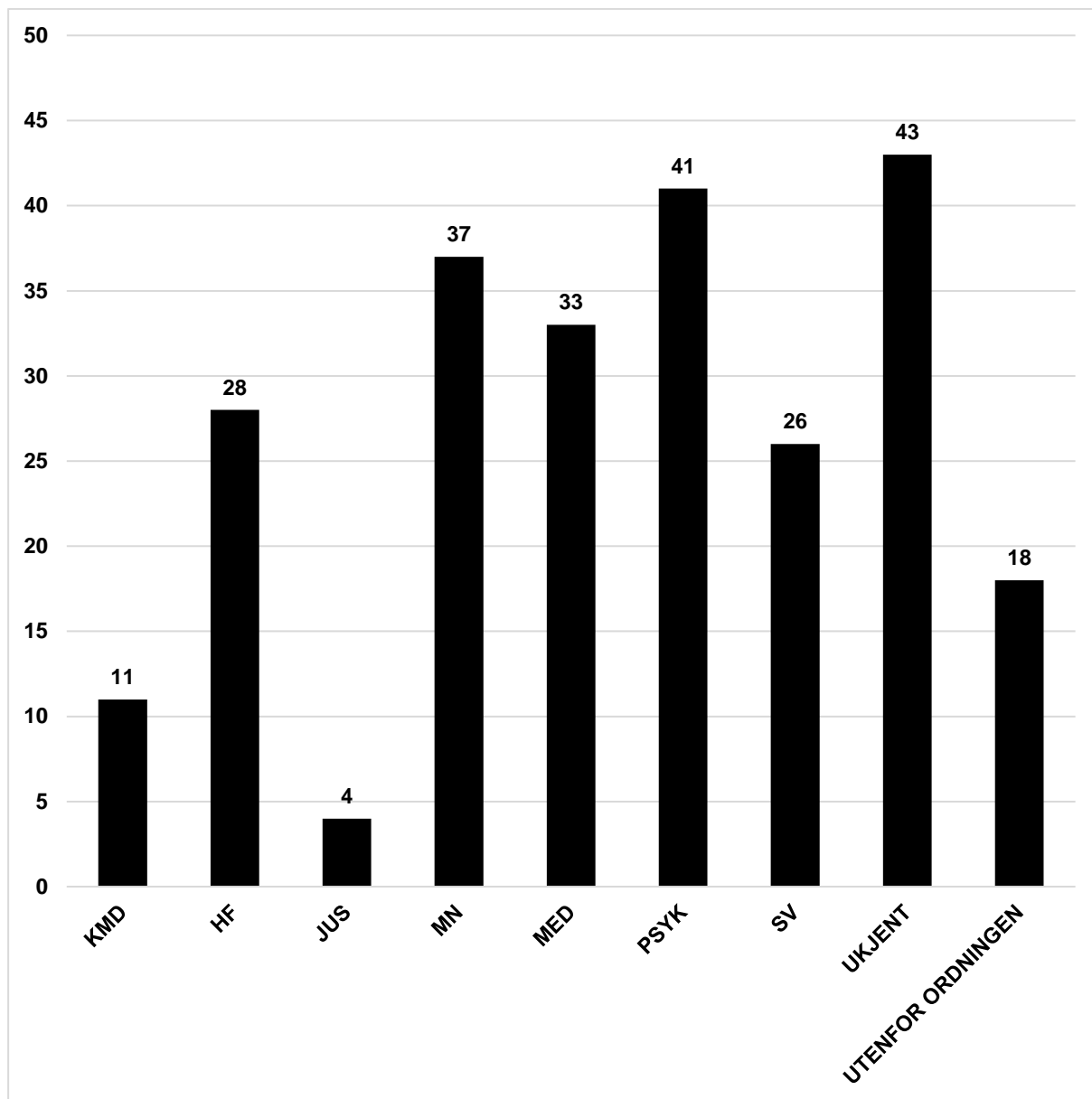
Registrerte studenter ved UiBs fakulteter høsten 2023

Fakultetsnavn	Antall studenter totalt
Det humanistiske fakultet	3924
Det juridiske fakultet	2409
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	3841
Det medisinske fakultet	2193
Det psykologiske fakultet	2525
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	4330
Fakultet for kunst, musikk og design	706
Sentraladministrasjonen	187
UiB (uspesifisert underenhet)	3
Sum	20120

Figur 2. Tabell over antall registrerte studenter ved UiBs fakulteter per 19.10.2023.²

² [Studenter | Tal og fakta om UiB | UiB](#)

Stolpediagram over antall henvendelser sortert etter fakultet



Figur 3. Figuren viser et stolpediagram med oversikt over antall henvendelser studentombudet har mottatt fordelt per fakultet i 2023: KMD (11), HF (28), JUS (4), MN (37), MED (33), PSYK (41), SV (26), UKJENT (43), UTENFOR ORDNINGEN (18)

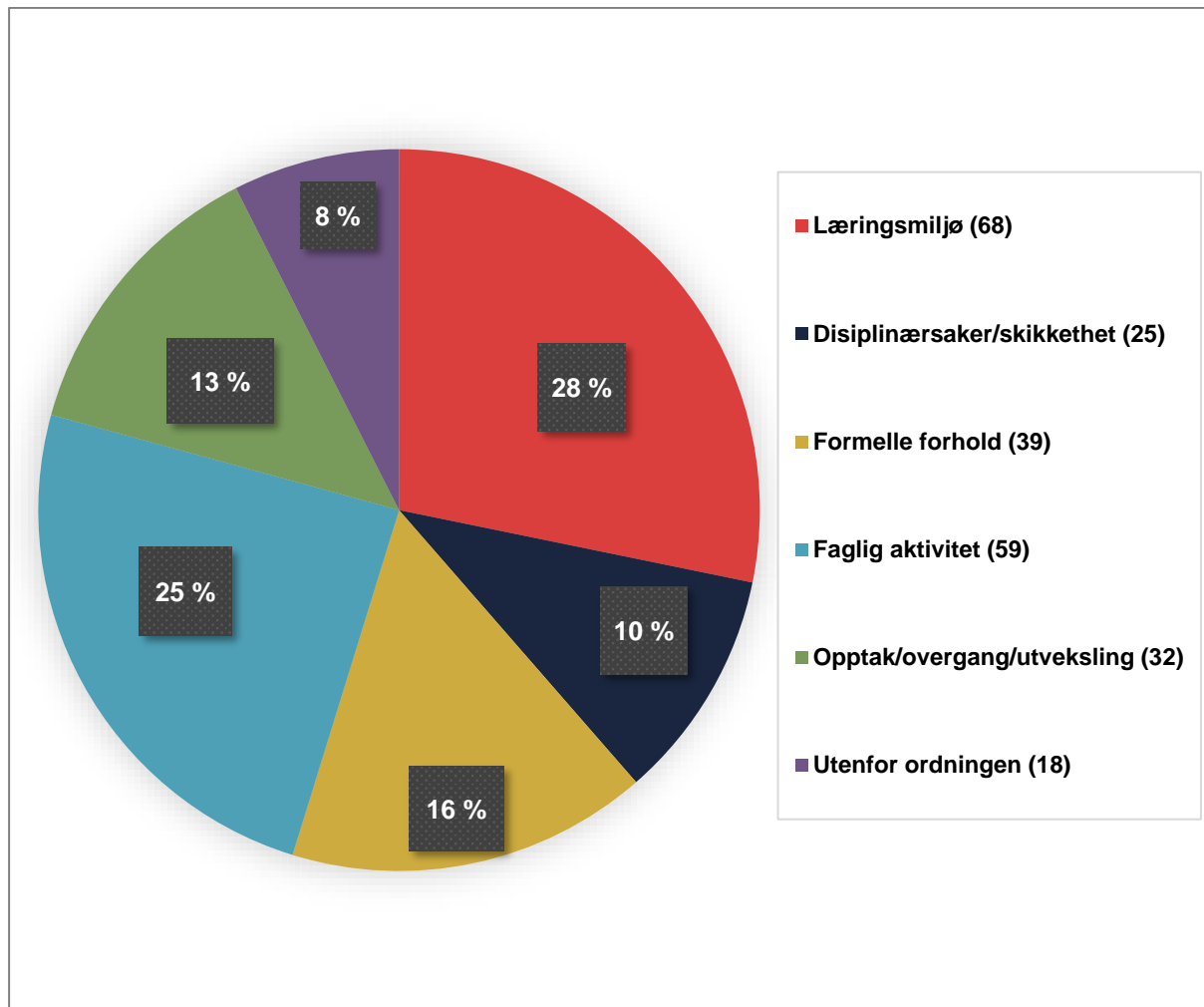
Henvendelser sortert etter kategori

Henvendelser til studentombudet blir plassert i én hovedkategori.

Hver hovedkategori har underkategorier. Selv om en henvendelse ofte kan plasseres i flere kategorier, gjør studentombudet en vurdering av hva som er hovedinnholdet i henvendelsen og plasserer den i en av de følgende kategoriene. I noen få saker har det vært hensiktsmessig å registrere en henvendelse som to henvendelser. Årsaken til dette er at studenten presenterer to helt forskjellige problemstillinger som ikke har sammenheng med hverandre.

Hovedkategori	Tilhørende underkategori
Læringsmiljø	Adferd/ opptreden, fysisk læringsmiljø, tilrettelegging og psykisk/ psykososialt læringsmiljø
Disiplinærsaker/ skikkethet	Mistanke om fusk, skikkavurdering, merknad på politiattest og andre saker om med mulig utestengelse/ bortvisning
Formelle forhold	Studieprogresjon, permisjon, dispensasjoner fra antall eksamensforsøk, semesterregistrering, semesteravgift, personvern, vitnemål og andre bekreftelser
Faglig aktivitet	Undervisning, pensum, eksamen, inkludert adgang, gjennomføring, begrunnelse, sensur og klagesensur, veiledning
Opptak/ overgang/ utveksling	Masteropptak, overgang til ny studieordning, utveksling, opprykk/ fritak fra/ innpassing av emner, andre opptak
Utenfor ordningen	Husleierett, arbeidsrett, samboer/ ekteskapsrett, lånekassen, forbrukerkjøp, annet

Sektordiagram med henvendelser etter kategori



Figur 4. Figuren viser et sektordiagram med en prosentvis fremstilling av saker fordelt på følgende ulike kategorier: Læringsmiljø (68 saker/28%), Disiplinærsaker/skikkethet (25 saker/10%), Formelle forhold (39 saker/16 %), Faglig aktivitet (59 saker/25%), Opptak/overgang/utveksling (32 saker/13 %), Utenfor ordningen (18 henvendelser/8%).

Henvendelser etter behandlingsmåte

Studentombudet følger opp alle mottatte henvendelser. Henvendelsene kommer til ombudet via ulike kanaler. Flesteparten av henvendelsene i rapportperioden har kommet via e-post og telefon.

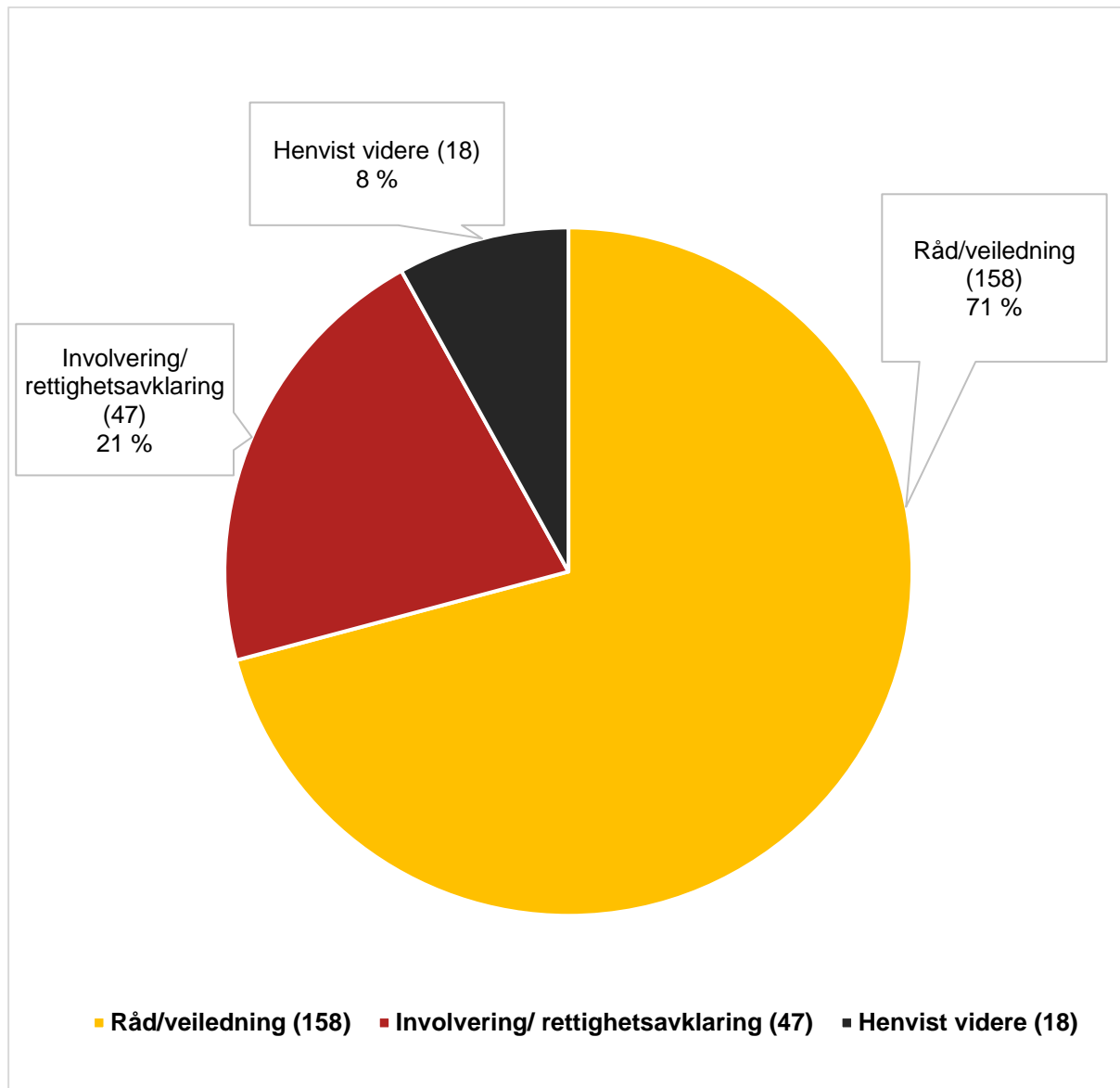
Noen henvendelser lar seg besvare med én e-post eller telefonsamtale, mens andre henvendelser krever mer tid, undersøkelser, oppfølging og involvering. Det er varierende hvor lenge studenter har behov for bistand, og/eller hvor tidkrevende det er å finne en løsning i dialog med vedkommende enhet. Henvendelsene varierer i omfang og kompleksitet.

Studentombudet har som utgangspunkt å gi studentene tilstrekkelig med råd og veiledning til at de løser saken på egen hånd. I visse tilfeller hvor studenten ikke kommer videre med saken overfor sitt fakultet/institutt – hvor relevante forhold fremdeles står ubesvart – kan ombudet etter samtykke fra studenten ta direkte kontakt med saksbehandler.

Studentombudets behandling og oppfølging av studenthenvendelsene kan overordnet kategoriseres på tre måter:

1. Studenten gis alminnelig råd og veiledning. Studenten settes i stand til å forstå sine rettigheter og plikter etter gjeldende regelverk, og hvilke handlingsalternativer som finnes innenfor handlingsrommet. Studentombudet bidrar med hjelp til selvhjelp, og tar utgangspunkt i at alle studenter har ressurser som kan aktiveres og mobiliseres når den enkelte møter utfordringer som gjør studiehverdagen og livet vanskelig.
2. Studentombudet involveres og følger opp saken overfor den aktuelle enhet på UiB etter samtykke fra studenten.
3. Studenten henvises videre til rette instans dersom henvendelsen faller utenfor studentombudets mandat.

Sektordiagram med henvendelser etter behandlingsmåte



Figur 5. Figuren viser et sektordiagram med en prosentvis fremstilling av saker etter behandlingsmåte. Følgende kategorier beskriver behandlingsmåten: Råd/veiledning (158 saker som utgjør 71 %). Involvering/rettighetsavklaring (47 saker som utgjør 21 %). Henvist videre (18 henvendelser som utgjør 8 %).

INNSPILL TIL UIB

Refleksjoner og innspill basert på saker i 2023

Det overordna inntrykket ved UiB er at saksbehandlingen er forsvarlig og at det er godt å være student ved UiB. I rapporten for 2022 ble det vist til eksempler og anbefalinger knyttet til følgende tematikk:

- Tilrettelegging i undervisnings- og vurderingssituasjoner
- Akademisk redelighet
- Begrunnelse for karaktervedtak
- Prosedyre for sensur ved mistanke om fusk

Tematikk som er adressert i tidligere årsrapporter er fremdeles relevant. Studentombudet sin oppfatning er at løpende innspill og innspill i årsrapporter tas på alvor og følges opp, samt at UiB jobber systematisk med kvalitet og forbedring.

I denne årsrapporten ønsker studentombudet med utgangspunkt i henvendelsene som kom i 2023 å rette et særskilt søkelys på sammensatte utfordringer hos studenter som kan påvirke studiehverdagen, viktigheten av god studieveiledning, samt studenters og ansattes rettigheter til egne vitenskapelige, litterære og kunstneriske verk.

Sammensatte utfordringer som påvirker studiesituasjon og læringsmiljø

En del studenter som kontaktet studentombudet i 2023 strever med sammensatte utfordringer, som i stor grad virker inn på deres evne og muligheter til å studere og følge normert studieprogresjon.

I en del tilfeller møter studentombudet studenter som strever med overgangen fra å bo hjemme til å klare seg selv som voksen student på universitetet, med alt det innebærer av forpliktelser og administrative gjøremål. Videre er mitt inntrykk at ulike studierelaterte utfordringer og sprik i den byråkratiske kompetansen er særlig fremtredende blant en del internasjonale studenter. Mange finner det utfordrende å navigere i hva de er pliktige til, har rett til og mulighet til når de er studenter i Norge og ved UiB.

Som studentombud ser jeg at det er viktig at informasjonen som gis er tilgjengelig på både norsk og engelsk. Jeg mener det er viktig at UiB prioriterer å oversette UiBs studieforskrift til engelsk, både for å sikre likebehandling, forutberegnelighet for internasjonale studenter og ansatte, samt styrke UiBs profil som et internasjonalt forskningsintensivt breddeuniversitet.

Ut over selve overgangen fra elev til student, variasjon i språk og ulik byråkratisk kompetanse hos en del studenter, kan helserelaterte faktorer og underliggende diagnoser skape utfordringer i studiehverdagen for både studenten selv, medstudenter og ansatte. Eksempelvis kan nedsatt syn og hørsel, ADHD, dysleksi, autismespekterdiversitet, depresjon, panikkanfall, angstlidelser eller alkohol- og stoffbrukslidelser forsterke og skape både forutsette og uforutsette utfordringer og problemer i studieløpet.

Studentombudet opplever en økt pågang fra studenter med behov for veiledning og hjelp i studierelaterte saker, som i en del tilfeller også henger tett sammen med studentens psykiske helsesituasjon.³

I saker der studenten har helserelaterte og sammensatte utfordringer som også påvirker studiehverdagen, er det ikke alltid så mye treffende hjelp å få fra utdanningsinstitusjonen. Per i dag finnes det ikke noe godt apparat for dette, til tross individuell tilrettelegging så langt det lar seg gjøre og ulike tilbud fra Sammen. Min oppfatning er at dette er tilfelle for hele sektoren, og at i noen tilfeller faller studenten mellom to stoler.

En del studenter forteller om følelsen av å være en «kasteball i systemet», med strenge krav til dokumentasjon og henvisninger til ulike instanser innen helsevesenet, spesialisthelsetjenesten og NAV, som igjen viser studenten tilbake til UiB og tilretteleggingsplikten som følger av uhl. §§ 4-3 bokstav c og d.

I tilfeller der det er uklart hvem som har ansvaret for oppfølging av studenten, er ombudets oppfatning at det ofte resulterer i fortvilelse ikke bare hos studenten selv, men også for både de faglige og administrativt ansatte i møte med disse studentene, ettersom det ikke er deres kompetanseområde eller arbeidsfelt, og de blir i tvil om hvordan de skal håndtere situasjonen.

I enkelte tilfeller blir frustrasjonen studentene opplever – eksempelvis følelsen av ikke å bli forstått eller å være en «kasteball i systemet» – så stressende og belastende for dem at det blir livskriser ut av det. Av og til er det ansatte som kontakter studentombudet fordi de opplever det som belastende at man ikke kan hjelpe studenten på tilfredsstillende måter, uten å gå utenfor sine arbeidsoppgaver og ansvarsfelt.

Terskelen for å få hjelp fra NAV er høy. Mitt inntrykk er at en rekke gode tiltak i regi av UiB og Sammen – som eksempelvis erfaringsgruppe for UiB-studenter med autisme og personlig studieassistent til studenter med ulike tilretteleggingsbehov (som ikke kvalifiserer til utdanningsstøtte fra NAV) bidrar til å redusere barrierer i studiehverdagen og er med på å styrke læringsmiljøet ved UiB.

³ [Psykiske lidelser er vanlig blant norske studenter - FHI](#)

Som studentombud ser jeg viktigheten av at alle fakulteter og institutter har tid og ressurser til å svare ut spørsmål studenten har og eventuelt veilede studenten til rett instans for nødvendig hjelp og oppfølging tilpasset den enkeltes situasjon. Tid for den enkelte studiekonsulent og veileder er essensielt for å sikre studentene tilgang til god studieveiledning, som igjen skaper trygghet og forutsigbarhet i studiehverdagen.

Videre ser jeg at det i noen sakstyper kan være behov for tydeliggjøring av hvilket ansvar UiB og den enkelte ansatte har overfor studenter som sliter i studiehverdagen og med gjennomføring av sitt studieløp, der utfordringene hovedsakelig er helserelaterte.

Studieveiledning

UiB er ikke bare en utdanningsinstitusjon, men også et forvaltningsorgan. Forvaltningsloven § 11 første avsnitt slår fast at forvaltningen har en alminnelig veiledningsplikt innenfor sitt saksområde. Veiledningsplikten bidrar til å ivareta den enkelte students rettssikkerhet, samt fremme en god og effektiv forvaltning.

Studieveiledere og studiekonsulenter har mye kunnskap om de ulike studieprogrammene, mulige fagkombinasjoner, utveksling, tilrettelegging og mye mer. Denne kunnskapen er svært viktig og etterspurt av studenter ved UiB.

Det overordna inntrykket er at studieveiledningen ved UiB er bra, men studentombudet har i 2023 mottatt henvendelser fra studenter ved ulike fakulteter knyttet til at studenten har fått feil informasjon i kontakt med instituttet eller fakultetet.

I noen tilfeller har uriktig informasjon knyttet til eksempelvis innpass av fag eller tilrettelegging fått alvorlige konsekvenser for den enkelte student. I ytterste konsekvens resulterer feil informasjon og mangelfull studieveiledning til forsinkelser i studieløpet, som kunne vært unngått med korrekt informasjon.

Effektiv, god og korrekt veiledning og rådgivning er svært viktig. I motsetning til generell informasjon, retter veiledning seg mot den enkelte student og er saks- eller situasjonsbestemt. Rådgivning er enda mer spesifikt rettet mot den enkelte student og innebærer konkrete anbefalinger om hvordan man bør forholde seg for best å ivareta sine interesser.

Tilstrekkelig informasjon og riktig informasjon i veiledingssituasjoner er en forutsetning for at studenten skal kunne ivareta sine grunnleggende interesser. UiB har allerede gode tiltak for kompetansebygging gjennom kompetanseutviklingsprogrammet for studiekonsulenter (KUSK), men anbefaler videre fokus på kvalitet i studieveiledning for å forebygge alvorlige feil.

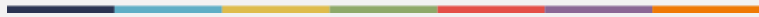
Akademisk uredelighet fra ansatte overfor studenter

I 2023 har studentombudet mottatt henvendelser fra studenter som kan vise til at vitenskapelig ansatte har benyttet deler av studenters arbeid og verk, uten at studenten ble kreditert eller det forelå avtale eller enighet om tillatt bruk.

I Universitetet i Bergen sitt reglement om håndtering av ansattes rettigheter til forsknings- og arbeidsresultater er det uttrykkelig slått fast at studenter og ansatte som hovedregel eier rettigheter til egne vitenskapelige, litterære og kunstneriske verk.

Utgangspunktet er at studenter eier de resultatene de frembringer som del av studier eller studieopphold ved universitetet dersom ikke annet er avtalt. Dette gjelder for eksempel masteroppgaver, vitenskapelige artikler, doktorgradsavhandlinger og kunstneriske verk og produksjoner.

Gjennom 2023 har det vært mye fokus på fusk og akademisk redelighet. I all hovedsak har fokuset rettet seg mot studentene. Likevel er det også viktig å minne om at kravene til akademisk redelighet også gjelder for alle vitenskapelig ansatte.



www.uib.no/so